30. קדושים. כשמוסר פוגש הלכה

וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי ה׳.

מעשה ברבי ישראל סלנטר (1810-1883), מגדולי תנועת המוסר, אשר שהה תקופה בביתו של איש עשיר וירא שמים וסעד על שולחנו. בני הבית הבחינו כי רבי ישראל היה נוטל את ידיו לסעודה בכמות מועטה של מים, אף על פי שדלי מלא מים היה מוכן לפניו. תמהו הנוכחים: האם ייתכן שצדיק כרבי ישראל יקפיד שלא ליטול את ידיו בשפע? הלכו וסיפרו את הדבר לבעל הבית.

הלה בדק ומצא שאכן רבי ישראל היה מסתפק בנטילת ידיו בשיעור של רביעית הלוג בלבד. גם הוא תמה, וכאשר ישבו יחד לסעודה, פנה אל רבי ישראל בשאלה:

״סלח לי רבינו, תורה היא וללמוד אני צריך. מה הטעם לכך שרבינו מסתפק בנטילת ידיים ברביעית? הרי הלכה מפורשת בשולחן ערוך (או״ח קנ״ה ס״י): ״אף על פי ששיעור נטילת הידיים הוא רביעית, יש להוסיף וליטול בשפע״. מדוע רבינו אינו נוהג כך״?

השיב לו רבי ישראל: ראיתי כי המשרתת מביאה את המים ממרחק רב מן הבאר שבעמק. הבית ניצב על הגבעה, והמשרתת כמעט נופלת תחת כובד משאה כאשר היא נושאת את דלי המים על שכמה.

אדוני היקר, אסור לאדם להדר במצוות על חשבון כתפיהם של אחרים ...